

Vraag: Wat zijn de regels voor de (ver-)koop van kunst en antiek?

Antwoord:

De meeste van deze goederen mogen legaal worden verhandeld, maar met de toenemende vraag naar kunst en antiek neemt ook de illegale handel in wettelijk beschermde kunst en antiek toe (dit noemen we cultuurgoederen). Ook kunnen gestolen voorwerpen worden aangeboden. Nederland levert op nationaal en internationaal niveau een bijdrage aan de bestrijding van de illegale handel. In de afgelopen eeuwen zijn veel van dit soort waardevolle voorwerpen illegaal uit hun oorspronkelijke omgeving weggehaald. Nationaal en internationaal zijn maatregelen genomen om deze 'leegroof' tegen te gaan. Handel in dit soort goederen kan dus illegaal zijn en daarmee een strafbaar feit opleveren met het risico van strafrechtelijke vervolging.

Verschillende opsporingsdiensten controleren of u zich aan deze regels houdt. Houdt u zich niet aan deze regels? Dan riskeert u dat u het goed terug moet geven aan het land waar het vandaan komt.

Voor meer informatie over in- en uitvoer van cultuurgoederen kunt u terecht bij de [Erfgoedinspectie](#) of de [Douane](#). Zij kunnen u vertellen of een voorwerp wel of niet uitgevoerd mag worden, de Douane kan u adviseren over vergunningen. Vergunningen kunnen ook bij hen worden aangevraagd voor de uitvoer van in Nederland beschermde cultuurgoederen uit de EU. Op de Rode lijsten van de International Council of Museums (ICOM) vindt u voorbeelden van voorwerpen met plaatjes uit Afghanistan, Irak, China, Afrika en Zuid-Amerika waarbij u alert moet zijn of het goed legaal uitgevoerd is of wordt. [[Rode lijsten van de International Council of Museums](#)]

Ook de [brochure Invoer en uitvoer van cultuurgoederen](#) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bevat veel informatie. De meeste landen hebben een officiële instantie die de aanvragen voor uitvoer van culturele goederen beoordeelt. Meestal is dit het Nationaal Museum of het ministerie van Cultuur. Het is ook mogelijk om informatie in te winnen bij de Nederlandse ambassade of het consulaat in het land van verblijf.

Word geen kunstmokkelaar! Stel vragen, onderzoek, controleer. Verzeker u ervan dat u een land en zijn bevolking niet van hun wettelijk beschermde culturele erfgoed berooft.

[Lees hier meer over de illegale handel in cultuurgoederen](#) (link naar uitgebreide informatie).

Uitgebreide informatie

Informatie over de handel in kunst en antiek Illegale handel in cultuurgoederen: hoe zit dat?

Naast advertenties met alledaagse producten, kunt u op handelwebsites als Marktplaats, Speurders, eBay etc. ook advertenties tegenkomen waarop kunst en antiek worden aangeboden.

De meeste van deze goederen mogen legaal worden verhandeld, maar met de toenemende vraag naar kunst en antiek neemt ook de illegale handel in wettelijk beschermd kunst en antiek toe (dit noemen we cultuurgoederen). Ook kunnen gestolen voorwerpen worden aangeboden. Nederland levert op nationaal en internationaal niveau een bijdrage aan de bestrijding van de illegale handel.

In de afgelopen eeuwen zijn veel waardevolle voorwerpen zoals kunst, antiek en oudheden uit hun oorspronkelijke omgeving weggehaald. Nationaal en internationaal zijn dan ook maatregelen genomen om deze 'leegroof' tegen te gaan.

Stel vragen, onderzoek, controleer. Verzeker u ervan dat u een land en zijn bevolking niet van hun wettelijk beschermde culturele erfgoed berooft. Als u twijfelt, kunt u via informatie op internet, via vakliteratuur of bijvoorbeeld bij de Erfgoedinspectie meer informatie vinden.

Laat uw gezonde verstand spreken en vertrouw op uw gevoel: als iets te mooi lijkt om waar te zijn, dan is dat meestal ook zo. Als cultuurgoederen voor extreem lage prijzen worden aangeboden, kunt u er bijna altijd van uitgaan dat het om illegale handel gaat of om namaak.

Let op: handel in dit soort goederen kan een illegale activiteit zijn!

UNESCO-verdrag beschermt bijzondere kunstvoorwerpen

Kunstvoorwerpen die voor een land van belang zijn als cultureel erfgoed krijgen extra bescherming. In 1970 heeft UNESCO een internationaal verdrag opgesteld dat illegale invoer, uitvoer en eigendomsoverdracht van cultuurgoederen wil tegengaan. De uitgangspunten van het [UNESCO-verdrag 1970](#) zijn:

- Cultuurgoederen zijn belangrijk voor de beschaving in het algemeen en voor de nationale cultuur van een land.
- Uitwisseling van culturele voorwerpen vergroot de kennis van de geschiedenis van de mens, verrijkt het culturele leven van alle volken en leidt tot meer begrip en waardering tussen verschillende culturen.

Effectieve bescherming tegen illegale handel kan alleen als zij nationaal én internationaal wordt georganiseerd. De bescherming is gericht op internationale samenwerking voor het terugvragen van cultuurgoederen die niet volgens de regels van de staat van herkomst zijn uitgevoerd of daar zijn gestolen.

In 2009 is Nederland partij geworden bij het UNESCO-verdrag 1970. Het verdrag is door [120 landen bekrachtigd](#).

UNESCO-verdrag in Nederland

Het is verboden in Nederland een cultuurgoed binnen te brengen dat niet volgens

de regels van het land waar het vandaan komt is uitgevoerd, of dat daar gestolen is. Dit staat in de [Uitvoeringswet UNESCO-verdrag 1970](#), die sinds 2009 van kracht is. Deze wet maakt het mogelijk om illegale handel in cultureel erfgoed tegen te gaan.

Deze handel kan ook een illegale activiteit zijn. Maar ook toeristen kunnen zich, al dan niet bewust, schuldig maken aan het illegaal uitvoeren van bijzondere kunstvoorwerpen. Reizigersinformatie is te vinden op de site van de Douane: [ik wil cultuurgoederen uitvoeren \(link naar site Douane\)](#).

Elke verdragsstaat bepaalt zelf welke voorwerpen behoren tot het cultureel erfgoed en welke regels daarop van toepassing zijn. Mocht een dergelijk voorwerp in Nederland aangetroffen worden, dan kan de verdragsstaat waar het vandaan komt of de 'rechthebbende' de teruggave vorderen. De minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap is bevoegd om een beschermd cultuurgoed dat in Nederland wordt aangetroffen in bewaring te laten nemen, zodat een verdragsstaat een teruggaafprocedure kan starten.

Let op: Naast de bescherming die de Uitvoeringswet UNESCO-verdrag biedt aan cultuurgoederen, blijft de mogelijkheid altijd openstaan voor de politie en de autoriteiten in het land van herkomst om gebruik te maken van strafrechtelijke vervolging.

Beschermde cultuurgoederen

In Nederland is een aantal bijzondere voorwerpen beschermd door de [Wet tot behoud van cultuurbezit](#). Tot de Nederlandse beschermde cultuurgoederen behoren:

- bepaalde voorwerpen of verzamelingen van particulieren, zoals het portret van Jan Six door Rembrandt, zie [artikel 1 uit de Wbc](#).
- voorwerpen uit openbare collecties (zoals musea, archieven en bibliotheken), uit kerkelijke collecties, onderdelen van beschermde monumenten en onrechtmatig opgegraven voorwerpen, zie [artikel 14a uit de Wbc](#).

Deze voorwerpen mogen alleen met de juiste papieren Nederland verlaten. Als verdragsstaat kan Nederland zelf Nederlandse cultuurgoederen terugvragen bij een van de verdragsstaten als zij onrechtmatig zijn uitgevoerd. Overtreding van de Wbc kan een [economisch delict](#) zijn.

Cultuurgoederen die uit een [oorlogsgebied](#) komen, worden beschermd via de Wet tot teruggave cultuurgoederen afkomstig uit een bezet gebied (2007). Voor Irak gelden nog steeds [speciale regels](#).

Erfgoedinspectie: toezicht op behoud erfgoed

De Erfgoedinspectie [<http://www.erfgoedinspectie.nl/collecties/in-en-uitvoer-cultuurgoederen>] ziet toe op het behoud van het wettelijk beschermd Nederlands erfgoed. Ook heeft de Erfgoedinspectie een taak in Nederland t.a.v. beschermde cultuurgoederen uit Europa en de wereld.

De Erfgoedinspectie werkt nauw samen met de Douane. De Douane controleert op de in- en uitvoer van cultuurgoederen (van en naar landen buiten de EU).

Meer informatie over in- en uitvoer van cultuurgoederen

De [Erfgoedinspectie](#) of de [Belastingdienst/douane](#) kan aangeven of een voorwerp wel of niet uitgevoerd mag worden. Ook de [brochure Invoer en uitvoer van cultuurgoederen](#) bevat veel informatie. De meeste landen hebben een officiële instantie die de aanvragen voor uitvoer van culturele goederen beoordeelt en vergunningen afgeeft. Meestal is dit het Nationaal Museum of het ministerie van Cultuur. Het is ook mogelijk om informatie in te winnen bij de Nederlandse ambassade of het consulaat in het land van verblijf.

Handige links

[Erfgoedinspectie/Collecties](#)

[Douane](#)

[UNESCO-verdrag 1970](#)

[Rode lijsten van de International Council of Museums](#)